

ታሪክን የኋሊት የካቲት 26 ቀን 1970 ዓ.ም (የካራ ማራ ድል 42ኛ ዓመት) – ከዳዊት ወልደ ጊዮርጊስ

March 5, 2020 |

” ማን ይፈራል ሞት
ማን ይፈራል
ለእናት ሃገር ሲባል!”

የሶማሊያው መሪ ዚያድ ባሬ ” ታላቋ ሶማሊያ”ን እመሰርታለሁ በሚል ቅዠት ኢትዮጵያን በመውረድ ህዝቡ ለሀገሩ ዳር ድንበር ዘብ እንዲቆም ጓድ ሊቀመንበር መንግሥቱ ኃ/ማርያም ሚያዝያ 4 ቀን 1969 ዓ.ም በቴሌቪዥን መስኮት ቀርበው ጥሪ አስተላለፉ።

“... ታፍራና ተከብራ የኖረችው ኢትዮጵያ ተደፍራለች። ... ለብዙ ሺህ አመታት አስከብሮን የኖረው አኩሪ ታሪካችን በዚህ አብዮታዊ አዲስ ትውልድ ጊዜ መጉደፍ የለበትም። አገር ወዳድ ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያዊት! የኢትዮጵያ ሕዝብ! ለክብርህንና ነፃነትህን ለመድፈር አገርህን ለመቁረስ የተጀመረው ጣልቃ ገብነትና ወረራ ከመለዩ ለባሹ ጋር ተሰልፈህ ለመደምሰስ የምትዘጋጅበት ጊዜ አሁን ነው። ተነስ! ታጠቅ! እናሸንፋለን!”

ከዚህ ጥሪ በኋላ የኢትዮጵያ ሕዝብ ዳር እስከ ዳር ገንፍሎ ተነስቶ በ3 ወር ጊዜ ውስጥ ታጠቅ ተብሎ በተሰየመው ማሰልጠኛ ቦታ ሰልጥኖ ከኩባ፣ በሶቪየት ሕብረት እና ምስራቅ ጀርመን አንዲሁም የመን ጋር በጋራ በመሆን ትልቁን የካራ ማራ ድል የተጎናፀፉ።

በጦርነቱ በኢትዮጵያ ወገን 18.200 ኢትዮጵያውን ሞተዋል፤ 29.100 ቆስለው 7 የተማረኩ ሲሆን 100 የመናወያን እና 163 የኩባ ተወላጆች ለኢትዮጵያ ህይወታቸውን ሰጥተዋል። በሶማሊያ በኩል ደግሞ 15.900 ሞተዋል፣ 26.000 ቆስለው 1785 ተማርከዋል።

ከካራ ማራ ድል በኋላ ኢትዮጵያን ወርሬ ታላቋን ሶማሊያ እመሰርታለሁ የሚለው የዚያድ ባሬ አይቀጡ ቅጣት ተቀጥቶ ሶማሊያን እስከ ማፍረስ ደረጃ አደረገች። ኢትዮጵያን ነክቶ የቀጠለ አንድም ትዕቢት የለም። ታሪክ ምስክር ነው!

እናም በዛሬው ቀን የተፈፀመው ቀንዲል ታሪክ ይህን ነው። የካራ ማራ ድል!

በብዙ ጦርነቶች መሐል፣ ለዚያውም በሀገር ወስጥ ውጊያ ላይ የነበሩት ትህነግ ፣ ኢህአፓ ጭምር ሰማሊያ አግዞ ደርግን ይወጋበት በነበረት ጊዜ ሀገር ወዳድ ኢትዮጵያውን ህይወታቸውን ገብረው ዳር ድንበራቸውን በደም መስዋዕትነት ያስከበሩበት ቀን ነው!

ዘላለማዊ ክብር ለኢትዮጵያ ዳር ድንበር መከበር ለተዋደቁት ሁሉ!

ማጣቀሻ መፅሐፍት ፤

- _ ትግላቸን ቅፅ ፩ __ ኮሎኔል መንግሥቱ ኃይለማርያም
- _ እኛና አብዮቱ — ሻምበል ፍቅረሥላሴ ወግደረስ
- _ አብዮቱና ትዝታዬ _ ሎ/ኮሎኔል ፍሥሐ ደስታ

ሙሉቃል አላምረው

***

የዚያድ ባሬ መንግሥት

ከሁለተኛው የዓለም ጦርነት በኋላ ኢትዮጵያ ከጣሊያን ወረራ ነፃ ወጥታ ሕልውናዋን የተሟላ ለማድረግ ሦስት ዐበይት ሥራዎች መሠራት ነበረባቸው እነዚህም የንጉሠ ነገሥቱን ማዕከላዊ አገዛዝ ማጠናከር ኤርትራን ወደ ኢትዮጵያ ማስመለስ፣ በደቡብና በደቡብ ምሥራቅ እየተንከባለለ የመጣውን “ታላቋን ሰማሊያ” የመገንባት ፖሊሲና እንቅስቃሴ መቋቋም ነበሩ። እነዚህ ሦስት ሥጋቶች የኢትዮጵያን የመከላከያ ኃይል መስፋፋት አስገደዱ። ሌላውን ለጊዜው ትተን የሰማሊያን ሥጋት በአጭሩ እንመረምራለን።

በኢጣሊያ ሰማሌ ላንድና በኢትዮጵያ በኩል የድንበር ጥያቄ የለም። እ.ኤ.አ በ1897 እና በ1908 ውል መሠረት ድንበሩ ተከልሏል። ጣሊያን በዚህ ውል ባለመደሰቷ ግን ኢትዮጵያን ለመውረር ሁልጊዜ ምክንያት ትፈልግ ነበር። ስለዚህም ነው እ.ኤ.አ በ1934 የወልወል ግጭት የተደረገው ከ2ኛ ዓለም ጦርነት በኋላ የጣሊያን ሰማሌ ላንድ እንደገና በጣሊያን እጅ ወደቀች። ድንበሩ በሕግ የተከለለ ቢሆንም ምልክቶች ስላልተደረጉበት በየጊዜው በጣሊያንና በኢትዮጵያ መንግሥታት መካከል በኋላም ሰማሊያ ነፃ ከወጣችበር ጊዜ ጀምሮ በሰማሌ መንግሥትና በኢትዮጵያ መንግሥት መካከል ለነበረው የማያቋርጥ ግጭት ምክንያት ሆኗል።

ከእንግሊዝ ሰማሌ ላንድ ጋር ያለው ድንበር በሕግ የተከለለ ምልክትም የተደረገበት ስለሆነ በዚያ አቅጣጫ የድንበር ጥያቄ አልነበረም። ይህም ሆኖ እንግሊዞች እ.ኤ.አ በ1946 የጠነሰሱት ታላቋ ሰማሊያን የመገንባት ዓላማ በሰማሊያ መንግሥት ዋና የውጭ ፖሊሲና ሕዝቡም እንደ ሃይማኖት ይዘት የሚገባ እምነት ሆኖ ይሰበክ ጀመር።

ስለዚህም ሰማሊያ ነፃ ስትወጣ የተመሰረተው መንግሥት ይህንኑ ዓላማ የሕገ-መንግሥቱ ዋና አንቀጽ አድርጎ አወጀ። በዚህም መሠረት አምስቱን የሰማሌ ሕዝብ የሰፈረባቸውን ቦታዎች (ጅቡቲ፣ አጋዴን፣ ሰሜን ኬንያ(NFD)፣ የእንግሊዝን ሰማሌ ላንድና የጣሊያንን ሰማሌንድ) አንድ ለማድረግ ትግሉ ተጀመረ። ለእዚህም ዓላማ እንዲያመች በደቡብ ኢትዮጵያ “የአሮሞ ነፃ አውጪ” ግንባር፣ በደቡብ ምሥራቅ የምዕራብ ሰማሌ ንቅናቄ፣ በባሌ በኩል በዋቆ ጉቱ የሚመራ ንቅናቄ ተደራጅቶ ከኤርትራ ነፃ አውጪ ድርጅቶች ጋር ግንባር በመፍጠር በኢትዮጵያ ውስጥ ሽብር መፍጠር ተጀመረ። ሽብሩ እየተስፋፋ በሄደ ቁጥር የኢትዮጵያ ወታደራዊ ድርጅት እያደገ እየተጠናከረ፣ በቁጥርም፣ በሥልጠናና በመሣሪያ ዓይነት ዘመናዊ እየሆነ መጣ። በ1984 ነሐሴ ወር የምዕራብ ሰማሌ ንቅናቄ በአጋዴን ነፃ አውጪ ግንባር(ONLF)ተተካ።

Ethiopia Plants Four BILLION Trees!

X

የሰማሌ መንግሥትና የአጋዴን ጥያቄ

ሶማሊያ ነፃ ከወጣችበት ጊዜ ጀምሮ በሕገ መንግሥቷ የተንፀባረቀው(አንቀጽ 6) ታላቋ ሶማሊያን የመመሥረት ዓላማ በእያንዳንዱ አብዛኛው የሶማሌ ኤሊት ስነ ልቦና ውስጥ የተተከለ ሕልም ነው። ምንም እንኳን እ.ኤ.አ. በ2012 ዓ.ም. የወጣው አዲሱ ሕገ መንግሥት ይህንን አንቀፅ ባይጨምርም የሶማሊያ ባንዲራ አሁንም ያው ነው። ባንዲራው አስምት ጫፍ ያሉት ኮከብ ሲሆን እነዚህም የሚያመለክቱት አምስቱ የሶማሌ ታናጋሪ ሕዝቦች የሚኖሩበትን ነው። የአጋዴን ሶማሌዎች ግን ኢትዮጵያዊነታቸውን አጥብቀው የያዙ፣ ከሌሎች ወንድሞቻቸውና እህቶቻቸው ኢትዮጵያውያን ጋር ሆነው ለኢትዮጵያ አንድነት ብዙ የተዋጉ፣ የታገሉ መስዋዕትነት የከፈሉ ከኢትዮጵያ ያልተለዩ ታሪክ ያላቸው ሕዝቦች ናቸው። የሶማሌ መንግሥት በአገራቸው አገሮች የሚኖሩ ሶማሌ ተናጋሪዎችን በሞላ በአንድ ሶማሊያ ውስጥ ማጠቃለል ያላት ፖሊሲ በአፍሪካ ቀንድ ውስጥ ውዝግብ ፈጥፎአል።

እነዚህ አምስት ቦታዎች የሰሜን ዲስትሪክት ፍሮንቲየር(Northern District Frontire) በሰሜን ምሥራቅ ኬንያ፣ ጅቡቲ፣ የእንግሊዝ ሶማሌ ላንድ፣(Somali land) አጋዴንና፣ አሁን ሶማሊያ የሚባለው አገር ቀድሞ የጣሊያን ሶማሌ ላንድ ተብሎ የሚታወቀው ነው። የሶማሌ መንግሥታት ይህን ሕልማቸውን በሕግ ዕውን ለማድረግ ስለማይችሉ የነፃነት ነቅናቄዎች በማቋቋም የኢትዮጵያንም፣ የኬንያንም ፀጥታ ሲያናገሩ ኖረዋል። ጅቡቲ ነፃ በወጣችበት ጊዜ በ1979 እ.ኤ.አ. ኢትዮጵያና ሶማሊያ ከባድ የዲፕሎማቲክ ጦርነት ላይ ነበሩ።

ኢትዮጵያም ሶማሊያም በጅቡቲ ላይ የይገባኛል መብቶቻቸውን አቅርበው በመጨረሻ ላይ አስታራቂ ሆኖ የተገኘው ነፃ የሆነች ጅቡቲን መመሥረት ሆኖ ተገኘ። ሆኖም ሶማሊያ የመጀመሪያውን የግልፅ ጦርነት የከፈተችው በኢትዮጵያ ላይ ነው። ይህም የሆነው በዚያ ዓመት ባሬ አገዛዝ ነበር። በ1968 ዓ.ም. በምዕራብ ሶማሊያ የነፃነት ንቅናቄ(WSLF) ስም ሶማሊያ ኢትዮጵያን ወረረች። የምዕራብ ሶማሊያ የነፃነት ግንባርና ተቀጥያው የአጋዴን ብሔራዊ የነፃነት ግንባር (ONLF) ያቋቋመው የሶማሌ መንግሥት ነው። የሁለቱም ዓላማ አንድ ነው።

የዚያ ዓመት ሰሜን ሶማሌ በምዕራብ ሶማሌ ነፃ አውጪ ግንባርና በአጋዴን ነፃ አውጪ ግንባር ስም አጋዴንን ወሮ ሠራዊቱ ጅጅጋን ይዞ፣ ድሬዳዋና ሐረር በቀረበበት ጊዜ ኢትዮጵያ ከፍተኛ ፈተና ላይ ወድቃ ነበር። የኢትዮጵያ መንግሥት ባወጀው የሶሻሊስት ፖሊሲ ምክንያቶች ጦር መሣሪያ ከአሜሪካ ማምጣት በማቆሙና፣ የሶቭየት ዩኒየን ከሶማሌ ጋር ቀደም ያለ ግንኙነት ስለነበረው መሣሪያ በሚፈለገው ሁኔታ መገኘት ባለመቻሉ የሶማሊያ ጦር ገፍቶ ኢትዮጵያ ውስጥ መግባት ቻለ። በወቅቱ እኔ የውጭ ጉዳይ ሚኒስትር ቋሚ ተጠሪ(ምክትል ሚኒስትር) ነበርኩኝ። ፈታኝና አሳፋሪ ጊዜ ነበር።

ስለሆነም ከኢትዮጵያ ደሀ ገበሬ የተውጣጣ 300,000 ሺህ ሚሊሺያ የእናት ኢትዮጵያን ጦር በአጭር ጊዜ ጦር ተቀብሎ፣ ሰልጥኖ፣ በጀግንነት ተዋግቶ በከፈለው መስዋዕትነት የኢትዮጵያን ዳር ድንበር ማስከበር ችሏል። የሶማሌ መንግሥት ምኞት የኢትዮጵያን መንግሥት አንበርክኮ አጋዴንን አሳልፎ ከመስጠት ሌላ አማራጭ እንዳይኖረው ማድረግ ነበር። በምዕራብ ሶማሌ የነፃነት ግንባርና በአጋዴን ብሔራዊ ነፃነት ግንባር የተሰነዘረው ጥቃትና የተቃጣው ድፍረት የኢትዮጵያን ሠራዊት ብቻ ሳይሆን ጠቅላላ ሕዝቡ ታላቅ መስዋዕትነት ክፍሏል። ቦታው ላይ ስለነበርኩኝ የመስዋዕትነቱን መጠን በቅርብ ሆኜ መስክሬአለሁኝ። (የመስዋዕትነቱን መጠን ከህደት በደም መሬት የሚለው መጽሐፌን አንብቡ)።

ለዚህም ድፍረትና ለዚህም ከፍተኛ መስዋዕት አፍራሽ ሚና የተጫወተው አንዱ ኢህፓ ነው። ኢህፓ አጋዴንን አስመልክቶ የአጋዴን ሕዝብ ከፈለገ ከሶማሊያ ጋር ይቀላቀል የሚል አቋም ይዞ ቆይቶአል። የኢህፓ አላማ ከሶማሊያ መንግስት መሣሪያና ገንዘብ ለማግኘት ነበር። ለዚህ ሲል የኢትዮጵያን አንደነት አደጋ ላይ እንዲወድቅ አደረገ።ከሶማሊያ መንግስትም ያገኘው እርዳታ እምብዛም አልነበረም። ቀጥሎም በእያንዳንዱ ቀበሮ ጉድጓድ በመቶ፣ በሻምበል፣ በሻለቃ፣ በብርጌድ በተሰለፈው ሠራዊቱ ውስጥ ሠርጌ በመግባት ሠራዊቱ እንዲያፈገፍግ በኢህፓ ስም ጥሪ በማስተላለፍ ወረቀት በመበተን የአምስተኛ ረድፍ ሚና በመጫወት ሠራዊቱ እንዲሸሸና በሺህ የሚቆጠሩ ደግሞ እንዲያልቁ ምክንያት ሆኖአል።

ምንም እንኳን ይህ አቋም የሁሉም የኢህፓ አመራርም ሆነ ወይም ተራ አባላት እንዳልሆነ ቢገመትም ይህ ድርጊት ለመፈፀሙ ምንም ጥርጥር የለም። የኢህፓ መሪዎች ከመቋቋሙ መንግሥት ጋር በቅርብ

እንደሚሠሩና ከዚያም አዲስ አበባ ካለው ኤምባሲ ጋር ቅርብ ግንኙነት እንደነበራቸውም የሶማሌ መንግሥት ኤምባሲ እንዲዘጋ ሲደረግ ከተገኙት ዶክመንቶች ለመረዳት ተችሏል። እኔ በዚያን ጊዜ የውጭ ጉዳይ ሚኒስትር ምክትል ስለነበርኩኝ ማስረጃዎቹን አይቻለሁኝ።

የአጋዴን ብሔራዊ ነፃ አውጪ ግንባር ከምዕራብ ሶማሌ ነፃ አውጪ ግንባር አብሮ ሲሠራ የነበረ፣ የአሁኑ መሪዎችም ከዚህ ድርጅት የተመለሱ መሆናቸውንና የምዕራብ ሶማሌ ነፃ አውጪ ግንባር በዚያ ዓመት ትዕዛዝ እንዲጠፋ ሲደረግ በእሱ እግር የተተኩ፣ የሞቃዲሾ ተወላጆች ለመሆናቸው ሰነዶች ያመለክታሉ። የአጋዴን ነፃ አውጪ ግንባር ፕሮግራም ግልፅ ነው።

አጋዴን የኢትዮጵያ አካል አልነበረችም አትሆንም የአጋዴን ሕዝብ ትግል የነፃነት ትግል ነው የሚል ነው። አንዳንድ ጊዜ እነዚህ አባባሎች ሽፋን ተብለው የራስ ዕድል በራስ መወሰን እስከ መገንጠል ድረስ ይላሉ። የኤርትራም ንቅናቄ ሲጀመር እንደዚህ ነበር የሚለው።

የአጋዴን ብሔራዊ ነፃ አውጭ ግንባር ኢህፓን ተጠቅሞ ኢትዮጵያን እንደወረረ እየታወቀ ወያኔ ከእዚህ ተገንጣይ ቡድን ጋር ግንባር ለመፍጠር መሞከሩ ወያኔ ቅድሚያ የሚሰጠው ለኢትዮጵያ አንድነት ሳይሆን ሥልጣኑን ለማጠናከርና ሕዝቡን በዘር ከፋፍሎ ለመግዛት መሆኑ ግልፅ ነው። የአሮሞ ነፃ አውጪ ድርጅትና፣ አብነግ ዋና መሥሪያ ቤታቸውን ኤርትራ(አስመራ) ማድረጋቸውም ብዙ ጥያቄ አስነስቶአል። “የኢትዮጵያን አንድነት እናከብራለን፣ ኢትዮጵያን ለማፈራረስ ወይንም ለመገነጣጠል ከሚሞኑ ሀይሎች ጋር አንተባበርም” እያሉ እነዚህን ድርጅቶች ማስተናገድ የኤርትራን መንግሥት የዚህ እኩይ ዓላማ ተባባሪ ያደርገዋል።

ዛሬ የሶማሌ መንግሥት ከአጋዴን ነፃ አውጪ ድርጅት ጋር ስምምነት የለውም። ድርጅቱ ከአልሻባብ ጋር ግንኙነት አለው ተብሎ ስለሚጠረጠር፣ በፕሮግራሙ ላይም የሚንፀባረቀው የመገንጠል አላማ ከኢትዮጵያ ጋር ያጋጨናል ብሎ ስለሚያስብ የዲፕሎማቲክ አቋም ይዞአል። ሆኖም ይህ አቋም በአጋዴን ያለውን አቋም አያጠፋውም። ቀድሞውንም የሶማሌን የመስፋፋት ፖሊሲና የአጋዴንን መገንጠል የሚደግፉት ISIS ኢስላሚክ ኮርት (Islamic court) ሥልጣን ቢይዙ የአጋዴንን መገንጠል በይፋ ደግፈው ኢትዮጵያ ላይ ውጊያ እንደሚከፍቱ ጥርጥር አይኖርም። ይህ የሶማሌ መንግሥትም አሁን ካለበት ሁኔታ ወጥቶ ፀጥታ የሰፊነበት ጠንካራ መንግሥት ቢቋቋም አብነግን በቀጥታ ሊደግፍ ይችላል። በእዚህም ምክንያት ነው የዚያ ዓመት መንግሥት እንዲፈረስ ተቀዋሚ ድርጅቶች ተጠናክረው እንዲታገሉ የኢትዮጵያ መንግሥት የታገለው።

የ1969 ዓ.ም. ጦርነት ካለቀ በሁዋላ በመንግሥት በኩል የተወሰነው ውሳኔ የሶማሌ መንግሥት ኢትዮጵያ ላይ ሌላ ጦርነት ማወጅ የማይችል ደካማ መንግስት ማድረግ ተቀዳሚ የኢትዮጵያ የሶማሌ ፖሊሲ ሆኖ በተግባር ዋለ። በዚህም መሠረት የተወሰነበት ረቂቅ የሆነ ፕሮጀክት ተጀምሮ የሶማሌ ብሔራዊ ንቅናቄ(SNM) የሚለውን የተቃዋሚ ድርጅት በማስታጠቅና በማደራጀት ዚያ ዓመት ላይ ከሥልጣን ማስወገድ ተቻለ። የሶማሌንም ብሔርተኝነትና የታላቋን ሶማሌያን ሕልም መግታትም ስኬታማ ሆነ። ሶማሌያ ነፃነት ከወጣች በኋላ ኢትዮጵያ በምሥራቅ ግንባር ሰላም አግኝታ አታውቅም። ዚያ ዓመት ላይ ከወጣ በኋላ በጉሣ የተከፋፈለ ሕዝብ እርስ በእርሱ እንደሚጋጭ የተጠበቀ ነበር። ከ1969 ዓ.ም. እስከ 1983 ዓ.ም. ድረስ ኢትዮጵያ በሶማሌያ ያላት ፖሊሲ ከመቻቻል (Continent) ወደ መንግሥትን ማናጋት(Destablization) ተለወጠ። ተቃዋሚው ድርጅት(SNM) አባላት አብዛኛው ከይሳቅ ጉሣ የተመለሱ ሲሆን የዚያ ዓመት መንግሥት ግን ከመሪሆን ነበር።

ዚያ ዓመት በአባቱ ከመሪሆን ይሁን እንጂ በእናቱ አጋዴን ነው። የሶማሌ ብሔራዊ ንቅናቄ (SNM) እየጠነከረ ሲሄድ የዚያ ዓመት ሥልጣን እየተዳከመ ሄደ። ወደ መጨረሻው በጉሣው ጥላ ሥር ገብቶ የጉሣ ጦርነት አስጀመረ። የኢትዮጵያ የውጭ ፖሊሲም ይህንን አፋፋመው። በአንድ ቋንቋ፣ በአንድ ሀይማኖት፣ በአንድ ባህል የተመሠረተችው ሶማሌያ በጉሣ ጦርነት ውስጥ ተነከረች። ዚያ ዓመት በለኮሰው እሳት ተለበለበ። አገሪቱም እስከዛሬ ድረስ ሰላም አጥታ ትኖራለች። ኢትዮጵያን ማሸበሩ ግን አላቋረጠም። ምንም እንኳን ቀጥታ የመንግሥት ድጋፍ ባይኖረውም ከሕዝቡ በሚያገኘው ድጋፍ

ሌሎችም የኢትዮጵያን መዳከም ከሚሹ ድጋፍ እያገኘ አብነግ ሸብሩን ሲያቀጣጥል እንደነበር ይታወሳል።
አብነግ ካለፈው ዐመት ጀምሮ ወደ አገር ቤት ገብቶ ራሱን ለምርጫ እያዘጋጀ መሆኑን ይታወቃል።

ምንጭ:

አጋዴንና የሀገር አንድነት ሥጋቶች (ከዳዊት ወልደ ጊዮርጊስ)

December 28, 2017